

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
82 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Одеса 2022

Наукове видання

Збірник тез доповідей 82 наукової конференції викладачів університету
26 – 29 квітня 2022 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеського національного технологічного університету,
протокол № 13 від 24.05.2022 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б.В., д.т.н., професор

Заступник голови

Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Безусов А.Т., д-р техн. наук, професор
Бурдо О.Г., д-р техн. наук, професор
Віннікова Л.Г., д-р техн. наук, професор
Гапонюк О.І д-р техн. наук, професор
Жигунов Д.О., д-р техн. наук, професор
Іоргачова К.Г д-р техн. наук, професор
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор
Коваленко О.О., д-р техн. наук, професор
Косой Б.В., д-р техн. наук, професор
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор
Мілованов В.І., д-р техн. наук, професор
Павлов О.І., д-р екон. наук, професор
Плотніков В.М., д-р техн. наук, професор
Станкевич Г.М., д-р техн. наук, професор
Савенко І.І., д-р екон. наук, професор
Тележенко Л.М., д-р техн. наук, професор
Ткаченко Н.А., д-р техн. наук, професор
Ткаченко О.Б., д-р техн. наук, професор
Хобін В.А., д.т.н., професор
Хмельнюк М.Г., д-р техн. наук, професор
Черно Н.К д-р техн. наук, професор

складних завдань. Методологією називають систему принципів наукового дослідження. Саме методологія визначає, в якій мірі зібрані факти можуть служити реальною і надійною базою знання. Терміном «методологія» прийнято характеризувати сукупність дослідницьких процедур, технік і методів, включаючи прийоми збору та обробки даних. Однак, якщо трактувати економічну методологію більш ґрунтовно, то вона включає в себе також методологічну історію економічної науки, дослідження ідеалів і стандартів економічного знання, вивчення світоглядних орієнтирів і цінностей економістів і т. ін.

Наукова методологія має бути заснована на використанні таких критеріїв науковості: системність знання, формальна несуперечність, перевірюваність, відтворюваність, відкритість для критики, свобода від упередженості. Аналіз літературних джерел показав, що основою ефективного управління сталим розвитком агропродовольчої сфери повинна складатися наукова методологія, що передбачає перехід від наукового пізнання до практичного використання діючих законів і розробку на цій основі принципів, методів і механізмів управління на основі системного підходу.

Методологія дослідження стану, умов сталого розвитку агропродовольчої сфери в сучасних умовах охоплює методи дослідження, які повинні враховувати вплив зовнішнього і внутрішнього середовища, сукупність елементів системи функціонування галузей, їх специфіку та взаємозв'язок, що дозволяє синтезувати їх і дослідити як єдиний цілісний механізм.

Перспективи розвитку теорії сталого розвитку агропродовольчої сфери оцінюємо як такі, що відповідають домінуючому нині розвитку науки в міждисциплінарному напрямку досліджень. Суспільство має збагнути, що від дотримання законів справедливості щодо виробництва і розподілу матеріальних, соціальних, духовних благ і цінностей залежить його майбутнє. Очевидно, що сталий розвиток людства (території, галузі, організації) – це не тільки ціль, а скоріше процес, у якому зміни узгоджуються з майбутніми потребами.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

**Федорова Т.С., аспірантка третього року навчання
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Вступ. Поява агрохолдингів на території України це не просто результат наявності родючих земельних ресурсів та вигідного (з точки зору торгівлі) місцезнаходження. Виникнення агрохолдингів зумовлено перш за все процесами глобалізації, в ході якої окремі підприємства не здатні витримувати конкуренцію великомасштабних та потужних світових компаній. Не дивлячись на фундаментальні дослідження напряму особливостей розвитку та функціонування агрохолдингів в Україні таких вчених економістів як: В. Андрійчука, А. Данкевича, С. Дем'яненка, Б. Пасхавера, М. Маліка, О. Бородіної, Т. Дудара, В. Юрчишина питання не є до кінця розглянутим через динамічні зовнішні умови, саме тому питання залишається актуальним.

Основний матеріал. Основною метою створення агрохолдингу є отримання синергетичного ефекту від інтеграції організаційно та технологічно пов'язаних підприємств під «єгіду» однієї компанії. Замкнений ланцюг виробництва такої вертикально-інтегрованої системи зменшує трансакційні витрати, оскільки забезпечує, так званий зв'язок «від поля до споживача».

Процес появи та розвитку холдингових структур в Україні можна умовно поділити на три етапи:

— перший етап: 2005–2010 роки: характеризувався бурхливим зростанням вертикально інтегрованих структур, посиленням збільшення земельного банку та залученням зовнішнього капіталу;

— другий етап: 2011–2015 який характеризується як перехідна фаза між періодами агресивної акумуляції ресурсів та підвищення ефективності виробництва;

— третій етап: 2016-2021 втілює подальше нарощування ефективності роботи агрохолдингів.

Для визначення ефективності діяльності агрохолдингів найчастіше використовують показник EBITDA (скорочено від англ. Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) – аналітичний показник, що дорівнює обсягу прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань.

Проте, потрібно наголосити, що, якщо ранжувати агрохолдинги за таким показником, як чистий прибуток, їх позиції будуть ще змінюватися, оскільки вартість відрахувань у агрохолдингах різниться. Саме тому агрохолдинги, які лідирують в рейтингах за показником EBITDA, не завжди мають найбільші чисті прибутки. Як результат, політика агрохолдингів щодо подальшої концентрації земель змінилася на так звану політику підвищення ефективності своєї діяльності.

Основні переваги агрохолдингів, окрім зменшення трансакційних витрат, полягають також у наступних напрямках:

— диверсифікація ризиків: за рахунок наявності різнонаправлених підприємств, агрохолдинг має можливість перерозподіляти ризики в залежності від зміни зовнішніх та внутрішніх умов;

— зменшення витрат на одиницю продукції: забезпечується за рахунок ефекту «масштабу» та фіксації постійних витрат;

— підвищення продуктивності праці: за рахунок максимально налагодженої системи праці з'являється можливість створення сприятливих умов для покращення показників продуктивності праці;

— доступ до значного капіталу: великі масштаби діяльності дозволяють залучати в обіг великий обсяг капіталу що в свою чергу дозволяє агрохолдингу бути гнучким та реінвестувати прибуток у великі проекти;

— використання передових технологій та інновацій в процесі виробництва: витікає із попередньої переваги, тобто маючи в обігу більший обсяг капіталу, агрохолдингу простіше направляти кошти на вдосконалення технологій, та впровадження інновацій в процесі виробництва;

— управління, залучення іноземних інвестицій: великомасштабність діяльності агрохолдингів із диверсифікацією, а отже і зниженням, ризиків, дозволяє бути більш привабливим для іноземних інвесторів.

Проте існують наступні недоліки функціонування вертикально-інтегрованих підприємств, а саме:

— орієнтація на вирощування монокультур: передбачає виснаження земельних ресурсів і, як наслідок, зміну якісних характеристик ґрунтів;

— зменшення робочих місць за рахунок автоматизації: інноваційні процеси на вертикально-інтегрованих підприємствах передбачають заміну людської праці на машинну та/або автоматичну. Проте забезпечить попит на спеціалістів вищої ланки (аграріїв, технологів, інженерів та ін.);

— сплата податків по місцю реєстрації материнської компанії: означає, що до місцевого бюджету не потрапляє необхідна сума податків за рахунок іншого розташування головної компанії агрохолдингу.

Висновки. Із перелічених факторів видно, що агрохолдинги мають як суттєві переваги, так і не менш вагомні недоліки. Основне завдання менеджменту полягає в нівелюванні недоліків шляхом використання та посилення переваг. Процес створення та розвитку агрохолдингів слід розглядати також через призму їх впливу на соціальний

розвиток сільських територій, майнових прав селян, збереження та підвищення родючості землі, екологічну безпеку. Тому цей процес потребує детального дослідження та аналізу з метою відпрацювання рекомендацій щодо підвищення ефективності агробізнесу та запобігання виникненню негативних явищ і тенденцій.

Роблячи загальний висновок щодо діяльності агрохолдингів в Україні можна стверджувати, що їх роль в розвитку агробізнесу є значною і буде підвищуватися в перспективі. Буде продовжуватися процес концентрації сільськогосподарської землі агрохолдингами через її оренду та банкрутство неефективних аграрних підприємств. Цей чинник потрібно враховувати при розбудові аграрної політики держави та програм підтримки розвитку сільських територій. Державі потрібно сприймати агрохолдинги як об'єктивну реальність і заходами державної політики спрямовувати їх діяльність в русло державної аграрної стратегії, зокрема і щодо розвитку сільських територій. Найперше це стосується системи оподаткування, що повинно вирішуватися в контексті загальної податкової реформи.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ

**Фрум О.Л., к.е.н., доцент, Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Безалкогольні напої є невід'ємною складовою споживчого кошику українців. Не зважаючи на сезонність попиту на соки, мінеральні води та солодкі газовані напої, продукція індустрії напоїв забезпечена стійким споживчим попитом. Тому в харчовій промисловості України здійснює господарську діяльність з виробництва та реалізації соків та вод велика кількість успішних підприємств.

У 2020 році в галузі працювало 618 підприємств, з них 70,4 % прибуткових із загальним фінансовим результатом 1105880,7 тис. грн.

Найбільша кількість підприємств розташована в Дніпропетровській області (20), Житомирській та Івано-Франківській областях (по 27), Львівській (25) та м. Київ (25). 17 підприємств здійснюють господарську діяльність в Одеській області.

До безалкогольних напоїв відносяться мінеральна вода, солодка газована вода, соки, холодний чай та енергетичні напої.

Найбільше зростання обсягів продажів спостерігається за категоріями: «соки», «мінеральна вода» і «солодкі газовані напої».

Серед безалкогольних напоїв найменшу реакцію на сезонність попиту показує категорія «соки». Ця категорія стабільно прискорює темпи споживання за рахунок зростання попиту. Зростанню продажів у грошовому виразі сприяє збільшення споживання у натуральному виразі та зростання середньої ціни за літр.

Найбільше сезонність попиту впливає на категорії «мінеральна вода» і «солодкі газовані напої». На попит на продукцію за цими категоріями впливають зниження середньої ціни на одиницю та знижки для кінцевого споживача. Істотний вплив на зростання темпів споживання оказують новинки.

Таблиця 1 – Виробництво безалкогольних напоїв в Україні за 2014–2020 роки, млн л*

Показник	Показник за роками						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Соки фруктові та овочеві, мінеральні води та напої безалкогольні типу лимонаду, оранжаду	2807,7	2474,4	2609,4	2888,1	3257,1	3477,2	3331,1

* Джерело: складено авторами за [1]

МОНІТОРИНГ МІКРОБІОЛОГІЧНОГО СТАНУ ДОЩОВИХ КОЛЕКТОРНИХ СИСТЕМ МІСТА ОДЕСИ	
Мадані М.М., Гаркович О.Л., Шевченко Р.І.....	306
ОЦІНКА ЯКОСТІ ЗРАЗКІВ ПИТНОЇ ВОДИ	
Кузнецова І.О., Крусір Г.В.....	307
ВПЛИВ СТОКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ПРИРОДНИХ ВОД	
Мадані М.М., Гаркович О.Л., Кондратенко І.П.....	309
УДОСКОНАЛЕННЯ БІОТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ХАРЧОВИХ ВІДХОДІВ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ	
Соколова Т.І., Крусір Г.В., Сагдеева О.А. Кузнецова І.О.....	310

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ»

ПОДОЛАННЯ НЕОДНОРІДНОСТІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
Дідух С.М.....	312
ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ВИКЛИКІВ НА ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
Ошепков О.П., Магденко С.О.....	314
СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	
Мініна В.О.....	315
РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ	
Самофатова В.А.....	317
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	
Федорова Т.С.....	318
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ	
Фрум О.Л., Лобоцька Л.Л.....	320
СУПЕРЕЧЛИВА ПРИРОДА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Павлова І.О., Павлов О.І.....	322
СЕЛЕКТИВНІ ВАЖЕЛІ АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
Кулаковська Т.А.....	324

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ УКРАЇНИ	
Басюркіна Н.Й.....	324
АНАЛІЗ СТАНУ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Гріщенко А.В.....	326
АНАЛІЗ РИНКУ ХЛІБУ ТА РИЗИКІВ ХЛІБОПЕКАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Басюркіна Н.Й., Ласкаєв О.М.....	328
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЗЕРНА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Крупіна Н.А.....	330
ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Бровкіна Ю.О., Константинова Т.В., Шалений В.А.....	332
ЦІННІСНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ	
Свистун Т.В.....	334
ПРОВІДНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ У КОНТЕКСТІ ПІДНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Немченко В.В., Колесник В.І.....	336
АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Березовська Л.В.....	337
АГРОПРОМИСЛОВІ ФОРМУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	
Пакуленко О.В., Басюркіна Н.Й.....	338

СЕКЦІЯ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	
Ніколюк О.В., Брюшкова Н.О.....	340
	426